

PHÁT HUY VAI TRÒ DOANH NHÂN TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Thanh Long

Bài 2: Vẫn còn những "hạt sạn"

Cùng với sự tăng nhanh về số lượng và quy mô của các doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế, đội ngũ doanh nhân thành phố không ngừng lớn mạnh, đóng góp tích cực trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội, giải quyết việc làm cho người lao động và các vấn đề an sinh xã hội, giảm nghèo của thành phố. Tuy nhiên, đồng chí Trần Thanh Mẫn, Bí thư Thành ủy Cần Thơ, cho rằng: "Trước yêu cầu của sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, đội ngũ doanh nhân thành phố còn không ít hạn chế, bất cập. Phần lớn doanh nghiệp thành phố là doanh nghiệp nhỏ, vừa, vốn tự có ít, chủ yếu sử dụng vốn vay; sản phẩm xuất khẩu chưa nhiều; chưa tạo ra một sản phẩm chủ lực, thương hiệu mạnh; tỷ lệ lao động qua đào tạo rất thấp; hạn chế về kiến thức, sự am hiểu pháp luật và năng lực kinh doanh, kinh nghiệm quản lý, khả năng cạnh tranh và hội nhập quốc tế. Còn một ít doanh nhân ý thức trách nhiệm xã hội chưa cao, chưa tự giác tuân thủ pháp luật dẫn đến sai phạm, gây dư luận không tốt làm ảnh hưởng đến hoạt động sản xuất kinh doanh trên địa bàn TP Cần Thơ". Vì sao lại như vậy?

* QUY MÔ NHỎ, VỐN YẾU: VÒNG LUÂN QUẢN!

Kết quả của nhóm nghiên cứu Trường Đại học Ngân hàng TP Hồ Chí Minh kết hợp với Sở Khoa học và Công nghệ TP Cần Thơ về đề tài "Các giải pháp nâng cao năng lực cạnh tranh cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa trên địa bàn TP Cần Thơ vượt qua khủng hoảng" mới đây: Đa phần các doanh nghiệp trên địa bàn thành phố có quy mô vốn nhỏ. Qua khảo sát 1.470 doanh nghiệp của nhóm thực hiện đề tài, cho thấy: doanh nghiệp có quy mô vốn dưới 10 tỉ đồng chiếm 81,63%; quy mô vốn từ 10-20 tỉ đồng chiếm 9,52% và chỉ có 2,72% doanh nghiệp có vốn từ 50-100 tỉ đồng. Chính vì quy mô vốn nhỏ đã giảm lợi thế cạnh tranh. Đặc biệt, trong bối cảnh nền kinh tế suy thoái, thị trường thu hẹp, khả năng "đề kháng" của doanh nghiệp yếu dễ rơi vào tình cảnh thu hẹp hay ngừng hoạt động. Điều này được minh chứng rõ nhất ngay trong năm 2012. Theo báo cáo của Sở Kế hoạch và Đầu tư TP Cần Thơ, 9 tháng đầu năm thành phố đã cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh cho 610 doanh nghiệp và 169 đơn vị trực thuộc doanh nghiệp. Nhưng, cùng thời gian này có trên 640 doanh nghiệp và 552 đơn vị trực thuộc doanh nghiệp giải thể. Vấn đề này, Tiến sĩ Trần Thanh Bé, Viện trưởng Viện Kinh tế - Xã hội TP Cần Thơ, cho rằng: Đa phần các doanh nhân, chủ doanh nghiệp nhỏ làm ăn theo kiểu "cha truyền, con nối" nên quy mô nhỏ, vốn chủ yếu là tự có. Vì quy mô nhỏ, nguồn lực tài chính yếu nên hạn chế trong việc đầu tư nhà xưởng, mặt bằng, đầu tư khoa học công nghệ để nâng cao hiệu quả sản xuất; hạn chế trong việc đào tạo, tuyển dụng lao động có trình độ cao,... nên khả năng cạnh tranh sản phẩm trên thị trường thấp. Chính những vấn đề này khiến doanh nghiệp khó tiếp cận được với nguồn vốn vay từ ngân hàng. "Quy mô nhỏ, thiếu vốn. Thiếu vốn, khó nâng quy mô! Đây là cái vòng luẩn quẩn khiến doanh nhân khó có thể cứu doanh nghiệp vượt qua khó khăn, nhất là trong thời kỳ suy thoái kinh tế" – Tiến sĩ Trần Thanh Bé khẳng định.

Đâu là nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên? Có thể nói, một phần do bản thân của doanh nghiệp, doanh nhân còn nhiều hạn chế; một phần do những tác động từ bên ngoài, từ nền kinh tế thị trường. Theo ông Nguyễn Hữu Đệ, Phó Giám đốc VCCI Cần Thơ, ĐBSCL nói chung và TP Cần Thơ nói riêng có tiềm năng và lợi thế phát triển nông, thủy hải sản... Hạ tầng cơ sở, nhất là hệ thống giao thông thời gian qua được quan tâm đầu tư, đặc biệt là cầu Cần Thơ, Cảng Hàng không Quốc tế Cần Thơ, Cảng Cái Cui... nhưng nhìn chung đầu tư vào các lĩnh vực này chưa tương xứng và vẫn còn nhiều yếu kém. Chính vì vậy, TP Cần Thơ và cả ĐBSCL chưa thu hút được những nhà đầu tư, những doanh nhân thành lập doanh nghiệp có quy mô lớn, có khả năng cạnh tranh sản phẩm cao trên thị trường. Bên cạnh đó, kinh tế vĩ mô thiếu tính ổn định do ảnh hưởng của khủng hoảng kinh tế thế giới, thị trường bị thu hẹp, sức mua giảm mạnh, chi phí đầu vào tăng; lãi suất ngân hàng một thời gian dài đứng ở mức quá cao; tình trạng lạm phát, hàng tồn kho, biến động tỷ giá... thời gian qua cũng buộc chặt doanh nghiệp vào mớ bòng bong khó khăn.

* BỊ ĐỘNG TRONG KẾ HOẠCH

Quy mô nhỏ, thiếu vốn là cái vòng luẩn quẩn khiến doanh nghiệp gặp nhiều khó khăn trong hoạt động sản xuất, kinh doanh. Trong ảnh: Hoạt động sản xuất tại Doanh nghiệp tư nhân cơ khí Sông Hậu. Ảnh: T.LONG.

Theo UBND TP Cần Thơ, số lượng các doanh nghiệp có đội ngũ doanh nhân (chủ doanh nghiệp, giám đốc và cán bộ quản lý) có trình độ chuyên môn cao và năng lực quản lý tốt chưa nhiều. Một bộ phận lớn các chủ doanh nghiệp và giám đốc chưa được đào tạo một cách bài bản về kinh doanh cũng như quản lý doanh nghiệp, còn hạn chế về kiến thức kinh tế - xã hội và kỹ năng quản trị. Những điều này ảnh hưởng rất lớn đến việc hoạch định các chiến lược kinh doanh của doanh nghiệp.

Công ty TNHH MTV Nhựa Hoàng Thắng có bề dày thành tích với nhiều danh hiệu "Doanh nghiệp xuất sắc", "Thương hiệu năng động", "Hàng Việt Nam chất lượng cao", "Người Bạn đáng tin cậy của Nhà Nông Việt Nam"... và nhiều giải thưởng, bằng phát minh, sáng chế. Đặc biệt, sản phẩm máy gặt đập liên hợp của Công ty khẳng định về thương hiệu, chất lượng... với nhiều giải pháp kỹ thuật nổi trội đóng góp lớn cho người nông dân trong việc đưa cơ giới hóa vào đồng ruộng, giảm thất thoát lúa khi thu hoạch...

Tuy nhiên, ông Phạm Hoàng Thắng, Giám đốc Công ty, thừa nhận: Thời gian qua, doanh nghiệp phải co cụm trong hoạt động để duy trì sản xuất. Một phần do lãi suất ngân hàng ở mức quá cao trong một thời gian dài và một phần do doanh nghiệp còn lúng túng trong các giấy tờ, hồ sơ tiếp cận nguồn vốn vay từ phía ngân hàng. Sản xuất quy mô nhỏ, giám đốc doanh nghiệp có thể dựa vào tay nghề, kinh nghiệm thì có thể tồn tại. Nhưng, khi bắt tay vào sản xuất quy mô, nghiên cứu sản phẩm mới... hàng loạt vấn đề khác nảy sinh. Theo ông Phạm Hoàng Thắng, nếu Công ty TNHH MTV Nhựa Hoàng Thắng chỉ dừng lại ở việc sản xuất và phân phối máy xà hàng, xe phun xịt dung dịch thì có thể khá ổn trong khủng hoảng. Nhưng khi bắt tay vào nghiên cứu và hoàn thiện máy gặt đập liên hợp, Công ty gặp nhiều khó khăn. Đặc biệt là khâu vốn. Gần đây, Công ty được các ngành hữu quan thẩm định thuộc diện được hỗ trợ lãi suất theo Quyết định số 63/2010/QĐ-TTg về chính sách hỗ trợ nhằm giảm tổn thất sau thu hoạch đối với nông sản, thủy sản và theo Quyết định số 65/2011/QĐ-TTg ngày 02/12/2011 của Thủ tướng Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Quyết định số 63/2010/QĐ-TTg. Nhưng, dù hồ sơ đã được cấp thẩm quyền xét duyệt nhưng nhiều tháng qua, doanh nghiệp vẫn chưa tiếp cận được nguồn vốn ưu đãi vì doanh nghiệp khó có thể làm dự án vay khả thi như theo yêu cầu của ngân hàng. "Tôi là dân kỹ thuật. Có thể nói lao lạo, chính xác cấu tạo, chi tiết máy... Còn các vấn đề liên quan tới hồ sơ, thủ tục ngân hàng là... đành chịu. Chậm được nhận nguồn vốn hỗ trợ lãi suất, doanh nghiệp bỏ qua rất nhiều cơ hội cũng như khá bị động trong kế hoạch hoạt động sản xuất kinh doanh"- ông Phạm Hoàng Thắng nói.

Trường hợp của Công ty TNHH MTV Nhựa Hoàng Thắng không phải là cá biệt, bởi Tiến sĩ Trần Thanh Bé, Viện trưởng Viện Kinh tế - Xã hội TP Cần Thơ, phân tích: Hạn chế về năng lực quản lý, trình độ chuyên môn... nên nhiều doanh nhân ngại tiếp cận với các thủ tục vay ngân hàng. Nguồn vốn ít, hoặc vay "nóng" với lãi suất cao, doanh nghiệp không nghĩ đến việc xây dựng các kế hoạch, tầm nhìn dài hạn... Và rõ ràng, với cách làm này, doanh nghiệp dễ bị ảnh hưởng, bị tổn thương khi thị trường biến động.

*** VIỆC TUÂN THỦ NGHIÊM PHÁP LUẬT, VĂN HÓA KINH DOANH CÒN HẠN CHẾ**

Ở ĐBSCL, thời gian gần đây, đối với doanh nghiệp, doanh nhân chuyện thời sự nhất chính là các công ty thủy sản thua lỗ, thiếu tiền của đối tác, ngân hàng... lên đến hàng trăm tỉ đồng. Bên cạnh đó, nhiều doanh nhân lợi dụng danh nghĩa làm việc trong các ngân hàng lừa gạt, làm giả hồ sơ... chiếm đoạt tiền của người "nhẹ dạ" trái pháp luật.

Vụ việc "nổi đình, nổi đám" của doanh nhân Phạm Thị Diệu Hiền, nguyên Tổng Giám đốc Công ty Cổ phần Thủy sản Bình An (Bianfishco) đã "lèo lái" con thuyền doanh nghiệp thiếu nợ các đối tác, nhất là nông dân với tổng số tiền lên đến hàng trăm tỉ đồng gây ít nhiều bất bình trong dư luận. Hay như vụ chiếm đoạt tài sản để tiêu xài cá nhân của Nguyễn Tấn Anh Vũ (sinh năm 1982, ngụ phường An Khánh, quận Ninh Kiều) nguyên là Trưởng Bộ phận quan hệ khách hàng cá nhân của Ngân hàng Thương mại Cổ phần An Bình Chi nhánh Cần Thơ. Với chiêu thức cũ, lợi dụng người dân tin tưởng là doanh nhân làm việc trong ngân hàng, 17 bị hại đã đồng ý cho Vũ vay tiền vay vốn đáo hạn ngân hàng với lãi suất cao (từ 0,5% đến 2%/ngày). Chỉ từ tháng 10-2010 đến tháng 2-2011, Vũ đã vay mượn tổng số tiền hơn 8,15 tỉ đồng.

Một vụ việc khác liên quan tới Công ty TNHH An Khang (Cty An Khang), ở khu công nghiệp Trà Nóc II, TP Cần Thơ. Cty An Khang do ông Nguyễn Hồng Quân làm Chủ tịch Hội đồng quản trị kiêm Giám đốc và bà Nguyễn Thị Thu Sương (con gái ông Quân) làm Phó Giám đốc, chuyên kinh doanh sản xuất và chế biến thủy sản xuất khẩu. Từ tháng 3-2011 đến tháng 6-2011, bà Sương đã làm 44 bộ chứng từ xuất khẩu giả với nội dung Cty An Khang đã xuất khẩu cá ra nước ngoài. Sau đó, bà Sương đưa 44 bộ hồ sơ giả đó để chiết khấu tại Ngân hàng TMCP Công Thương - Chi nhánh Trà Nóc số tiền trên 6,5 triệu USD. Ngày 1-7-2011, Cty An Khang đã trả cho Ngân hàng số tiền hơn 2,2 triệu USD và chiếm đoạt luôn số tiền còn lại hơn 4,2 triệu USD. Cũng với thủ đoạn trên, bà Sương đã làm 3 bộ chứng từ xuất khẩu giả, chiết khấu tại Ngân hàng TMCP An Bình Chi nhánh Cần Thơ số tiền trên 3,4 tỉ đồng...

Mới đây, cơ quan CSĐT Công an quận Cái Răng, TP Cần Thơ khởi tố vụ án, khởi tố bị can và ra lệnh bắt để tạm giam đối với Phạm Duy Linh (nữ, 30 tuổi, ngụ phường Cái Khế, quận Ninh Kiều, TP Cần Thơ) về tội "Trốn thuế". Bị can Phạm Duy Linh là Tổng Giám đốc Công ty TNHH MTV Duy Linh, phường Lê Bình, quận Cái Răng, TP Cần Thơ. Công ty này thành lập cuối năm 2010, chuyên kinh doanh các mặt hàng khí hóa lỏng (chủ yếu là xăng, dầu). Theo điều tra, trong báo cáo thuế của công ty này, doanh số năm 2011 là 350 tỉ đồng, trong khi đó lại khai thuế thu nhập doanh nghiệp là âm, thuế GTGT phát sinh chỉ khoảng 4 triệu đồng. Quá trình hoạt động, công ty có nhiều vi phạm trên lĩnh vực kê khai thuế, như: xuất hóa đơn bán ra có nội dung khác nhau giữa hai liên dẫn đến chênh lệch tiền thuế, xuất bán hóa đơn cho doanh nghiệp khác kê khai theo đầu vào, nhưng không báo cáo số hóa đơn này vào kê khai thuế mà đưa vào danh sách hóa đơn hủy; xuất không giá trị hàng hóa để hợp thức doanh số... Các thủ đoạn trên đã tạo ra giá trị thuế kê khai chênh lệch hàng trăm triệu đồng.

Không chỉ vậy, tình trạng cạnh tranh không lành mạnh như: giảm giá bán ở thị trường xuất khẩu, tung tin đồn thất thiệt... hiện nay trong một bộ phận doanh nhân vẫn còn xảy ra. Chắc chắn rằng, những hành vi vi phạm pháp luật của doanh nghiệp, doanh nhân trong kinh doanh sớm hay muộn cũng bị pháp luật trừng trị. Tuy nhiên, dù ít nhiều vẫn ảnh hưởng xấu đến những doanh nghiệp, doanh nhân làm ăn chân chính.

(Còn tiếp)

Bài 3: ĐƯA "CON THUYỀN" DOANH NGHIỆP VƯỢT KHÓ